

TERVEZET

2013. évi ... törvény

Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény módosításáról

A Magyar Országgyűlés abból a felismerésből kiindulva, hogy a katasztrófa-helyzetben önzetlenül segítséget nyújtók a rájuk vonatkozó közteherviselési kötelezettségen túlmutatóan, közérdekből vállalnak többlet-kötelezettséget, s ennél fogva nem méltányos, hogy a segítségnyújtásukkal kapcsolatban pótlólagos közteher-fizetési kötelezettség is keletkezzék, a következő törvényt alkotja:

1. § Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Stab. tv.) 1. §-a a következő d) ponttal egészül ki:

(E törvény alkalmazásában:)

„d) *katasztrófa-helyzet*: a katasztrófaveszély, a jogalanyok széles körét érintő – veszélyhelyzetnek nem minősülő – az emberi életet veszélyeztető elemi csapás, ipari szerencsétlenség, a különleges jogrend.”

2. § A Stab. tv. a következő 28/A. §-sal egészül ki:

„28/A. § (1) A fizetési kötelezettség vállalkozási tevékenységet végző jogalanya által katasztrófa-helyzet esetén, annak időtartama alatt, ellenszolgáltatás nélkül, a katasztrófa-helyzet következményeinek elhárítása, mérséklése céljából

a) végzett tevékenységet,

b) a katasztrófa-helyzetben lévők számára nyújtott szolgáltatást, termékátadást

a fizetési kötelezettségről szóló jogszabály alkalmazásában olyan tevékenység-végzésnek kell tekinteni, mint amit a jogalany a vállalkozási, gazdasági tevékenységi körében fejtett ki. E tevékenység-végzés – ha azt a fizetési kötelezettség jogalanya az adóhatósághoz a tevékenység-végzés napjától számított 60 napon belül bejelenti –, továbbá a tevékenység-végzés keretében – a katasztrófa-helyzetre tekintettel – a katasztrófa-helyzetben levők által kapott vagyoni előny után fizetési kötelezettség nem keletkezik.

(2) A katasztrófa-helyzet kezdetének és megszűnésének időpontját, helyét a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szervének vezetője közzéteszi.”

3. § A Stab. tv. 31. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Ha e törvény másként nem rendelkezik, a fizetési kötelezettség keletkezésekor hatályban lévő jogszabályok által előírt fizetési kötelezettséghez képest jogalanyok utólagosan meghatározott csoportjának nem adható jogszabályban visszamenőlegesen olyan fizetési kedvezmény, mentesség, amely a fizetési kötelezettség összegét csökkenti, kivéve ha ez az Európai Unió kötelező jogi aktusának vagy nemzetközi szerződésnek való megfelelés miatt szükséges, vagy ha a kedvezmény vagy mentesség a fizetési kötelezettség teljesítésére köteles természetes személyek vagy más jogalanyok teljes körét megkülönböztetés nélkül érinti.”

4. § A Stab. tv. a következő 50. §-sal egészül ki:

TERVEZET

„50. § (1) A Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény módosításáról szóló 2013. évi...törvénnyel (a továbbiakban: Mód tv.) megállapított 28/A. §-t és 31. § (2) bekezdést 2012. január 1-jétől kell alkalmazni, azzal, hogy a Mód tv. hatálybalépését megelőzően folytatott 28/A. § szerinti tevékenység-végzés esetén a bejelentési kötelezettséget a Mód tv. hatálybalépésétől számított 60 napon belül kell teljesíteni.

(2) 2012. január 1. és a Mód tv. hatálybalépése napja közötti időszakban bekövetkezett katasztrófa-helyzet kezdetének és megszűnésének időpontját, helyét a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szervének vezetője a Mód tv. hatályba lépését követő 30 napon belül teszi közzé.”

Hatályba léptető rendelkezések

5. § Ez a törvény a kihirdetését követő harmadik napon lép hatályba.

TERVEZET

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

Az elmúlt időszak szélsőséges időjárási körülményei sokak élet-, és vagyonszükségét veszélyeztették. A március közepén soha nem tapasztalt mérvű hóvihár idején pedig számos vállalkozás, magánszemély önként, ellenszolgáltatást nem várva nyújtott segítséget a bajba jutott embereknek, kiegészítve a mentésre hivatott állami szervezeteknek a természeti katasztrófa nagyságához mérten időben és térben korlátozottan rendelkezésre álló kapacitásait.

Az adóalanyok a veszélyhelyzet esetleges következményeinek elhárításában, mérséklésében, saját erőforrásai igénybevitelével (gépeinek, készleteinek felhasználásával), ellentételezés nélkül való közreműködése valójában a rendes közteherviselési kötelezettségén túlmutató, közérdekből vállalt többlet-kötelezettség. Ezért nem indokolt, hogy a segítséget adó vállalkozásnak hátrányos adójogi következménnyel kelljen számolnia.

Egyes adó jogszabályokból (például a népegészségügyi termékadóról szóló 2011. évi CIII. törvényből) ugyan az következik, hogy az ingyenes segítség-nyújtás a nyújtónál nem valósít meg adóköteles tényállást, ugyanakkor a vállalkozásnál szóba jöhető valamennyi adó nem szabályai között nem feltétlenül van olyan rendelkezés, amely kizárja az adókötelezettséget, ha a vállalkozás az erőforrásait a katasztrófa következményeinek enyhítésére használja fel. Bár az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 1. § (6) bekezdése rögzíti a méltányos adóeljárás alapelvét, annak alkalmazása e tekintetben csak részleges megoldást jelent, hiszen az csak a már folyamatban lévő adóhatósági eljárásra, s nem az azt megelőző adózási kötelezettség-telejesítés tartalmára vonatkozik.

Átfogó módon, valamennyi közteher-fizetési kötelezettségre kiterjedően szükséges tehát szabályozni azt, hogy a veszélyhelyzetben segítő adózónál – a segítség-nyújtás során felmerült ráfordítások viselésén túlmenően – ne keletkezzen további adófizetési kötelezettség. Egyben azt is érdemes célul tűzni, hogy a katasztrófa áldozata által ingyenesen kapott vagyoni érték szintén ne képezze az adózás tárgyát (bár a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény egyik mentességi alakzata biztosítja a mentességet).

Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (Stab. tv.) V. fejezete – sarkalatos jogszabályként – rögzíti a közteherviselés alapvető, az állam számára történő fizetési kötelezettségek általános jellegű szabályait. Az átfogó, valamennyi fizetési kötelezettségre kiterjedő szabályozás igénye miatt a Stab. tv. módosítására van szükség. Mindemellett a szabályozás nem szűkíthető le csak a veszélyhelyzetre, idetartozónak kell tekinteni az Alaptörvény szerinti különleges jogrend többi esetét is, sőt a katasztrófa-veszély, valamint a veszélyhelyzetnek nem minősülő, de a jogalanyok széles körét érintő, az emberi életet veszélyeztető elemi csapás, ipari szerencsétlenség esetét is.

TERVEZET

RÉSZLETES INDOKOLÁS

a(z) 1. §-hoz

A Stab. tv. módosításáról szóló törvényjavaslat (a továbbiakban: Javaslat) meghatározza a katasztrófa-helyzet fogalmát.

A Javaslat szerint katasztrófa-helyzetről az alábbi esetekben lehet szó:

- katasztrófaveszély esetén. Bár a Stab. tv. tervezett módosítása ugyan külön nem utal rá, de itt a katasztrófavédelemről és hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (Kativ. tv.) szerinti katasztrófaveszélyt kell érteni.
- a jogalanyok széles körét érintő – veszélyhelyzetnek nem minősülő – az emberi életet veszélyeztető elemi csapás (így például jégeső, árvíz, belvíz, fagy, vihar, földrengés, földcsuszamlás, beszakadás, talajsüllyedés, partfalomlás, természeti vagy biológiai eredetű tűz), ipari szerencsétlenség esetén;
- a különleges jogrend, azaz az Alaptörvény értelmében vett rendkívüli állapot, szükségállapot, megelőző védelmi helyzet, váratlan támadás vagy vészhelyzet esetén.

a(z) 2. §-hoz

A Stab tv. Javaslat szerinti módosítása a szintén a Stab. tv-be illesztendő definíció szerinti katasztrófa-helyzet esetére fogalmazza meg azt, hogy ha a vállalkozás vagy vállalkozó (a vállalkozási tevékenységet végző jogalany) – a rendelkezésre álló eszközeivel – ellenérték nélkül segítséget nyújt (gépeivel, járműveivel, egyéb eszközeivel a védekezést, mentést elősegíti, készleteiből terméket ad át), akkor

- a) a katasztrófa-helyzetben végzett segítség-nyújtása (tevékenység-végzése, ide értve a szolgáltatás-nyújtást, termék-átadást) a vállalkozási (gazdasági) tevékenység körébe tartozik. Ezáltal a társasági adóban, a személyi jövedelemadóban, a felhasznált készletek, a helyi iparüzési adóban a felhasznált anyagok elismert költségek (nincs szükség az adóalap növelésére);
- b) a katasztrófa-helyzetben nyújtott segítség (tevékenység-végzés) után nem keletkezik fizetési kötelezettsége. Ennélfogva például nem kell távközlési adót fizetni a katasztrófa-helyzetben lévők által folytatott beszélgetés után, ha a szolgáltató ellenértéket nem számít fel;
- c) a katasztrófa-helyzetben lévő által – a katasztrófa-helyzetre tekintettel, annak következményei mérséklése érdekében, ingyenesen – kapott vagyoni érték után sem keletkezik fizetési kötelezettség (tipikusan személyi jövedelemadó, egészségügyi hozzájárulás).

Fontos összefüggés, hogy az anyagi jogi adószabály külön rendelkezése hiányában a vállalkozási tevékenységet végzőnél pótlólagos fizetési kötelezettség – a visszaélések elkerülése érdekében – a Javaslat szerint akkor nem keletkezik, ha segítség-nyújtás:

- katasztrófa-helyzetben, a katasztrófa-helyzet idején,
- a katasztrófa-helyzet okozta károk elhárítása, mérséklése érdekében (például árvíz-védelmi helyzetben a gátak megerősítését célzó segítség-nyújtás vagy szélsőséges időjárási helyzetben az útakadályok megszüntetése) vagy a katasztrófa-helyzetben

TERVEZET

- lévők számára történik szolgáltatás-nyújtás, termékátadás (a bajba jutottak számára műszaki segítségnyújtás, étel, ital átadása),
- ellenszolgáltatás nélkül, ingyenesen

történik.

További – a visszaéléseket kizáró – feltétel a Javaslat szerint, hogy a katasztrófa-helyzetben történő tevékenység-végzést (a nyújtott szolgáltatást, átadott terméket) a tevékenység-végzés napjától számított 60 napon belül be kell jelenteni az illetékes adóhatósághoz. A bejelentési határidő elmulasztása jogvesztő.

A Javaslat – a jogalkalmazás megkönnyítése és a jogviták elkerülése érdekében – a katasztrófavédelmi szerv vezetőjének feladatául teszi, hogy – ha a Stab. tv. szerinti katasztrófa-helyzet fennáll – a katasztrófa-helyzet kezdő és befejező időpontját, helyszínét közzétegye.

a(z) 3. §-hoz

A Stab tv. Javaslat szerinti módosítása rögzíti, hogy a főszabálytól eltérően a Stab tv. lehetőséget ad visszamenőleges hatályú fizetési könnyítésre. Ez a kodifikációs megoldás megteremti a lehetőséget annak, hogy a Javaslat szerinti adókönyvités ne csak a módosítás hatályba lépése után előálló katasztrófa-helyzetben nyújtott, illetve kapott segítség-nyújtás esetén legyen igénybe vehető, hanem visszamenőlegesen is, azaz a 2012. január 1-jét követően bekövetkezett katasztrófa-helyzetek vonatkozásában nyújtott segítség-nyújtás eseteire is alkalmazható legyen.

a(z) 4. §-hoz

A Javaslat által a Stab tv-be iktatott átmeneti rendelkezés egyértelműsíti, hogy amennyiben valamely vállalkozó, vállalkozás a módosítás hatályba lépését megelőzően folytatott segítségnyújtással összefüggésben kíván élni az adókönyvités lehetőségével, akkor ezt legfeljebb a Stab tv. hatályba lépését, azaz 2012. január 1-jét követően gyakorolt segítségnyújtás vonatkozásában teheti meg.

Ebben az esetben a katasztrófa-helyzetben történő, a katasztrófa-helyzet következményeinek enyhítését célzó tevékenység-végzést (a nyújtott szolgáltatást, átadott terméket) az ilyen tevékenységet végzett vállalkozónak, vállalkozásnak legkésőbb a módosítás hatályba lépésének napjától számított 60 napon belül be kell jelenteni az illetékes adóhatósághoz. A bejelentési határidő elmulasztása jogvesztő.

A Javaslat szerint – a bejelentési kötelezettséggel összefüggésben – a 2012. január 1. és a Mód tv. hatálybalépése napja közötti időszakban bekövetkezett katasztrófa-helyzet esetén, annak kezdete és megszűnése időpontját, helyét a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szervének vezetője a Mód tv. hatályba lépését követő 30 napon belül teszi közzé.

TERVEZET

a(z) 5. §-hoz

A Javaslat értelmében a Stab. tv módosítása a kihirdetését követő harmadik napon lép hatályba